

## Auschwitz-Birkenau - 3. října 2018

Ve středu 3. října jsme se studenty 5. a 6. ročníku navštívili Památník a muzeum Auschwitz-Birkenau. Pomyslná cesta do minulosti je pokusem nahlédnout na autentických místech do děsivého světa koncentračního a vyhlazovacího tábora, který zde nacisté provozovali v letech 1940-1945. Tento táborový komplex byl největší ze všech nacistických „továren na smrt“. Tvořily jej tři tábory (Auschwitz I-Osvětim, Auschwitz II-Birkenau, Auschwitz III-Monowice) a množství poboček na ploše 40 km<sup>2</sup>. Sem byli po železnici deportováni převážně Židé z mnoha zemí Evropy, ale také Poláci, kteří byli prvními obyvateli tábora, političtí vězni ze západní a střední Evropy a sovětské zajatci. Na místě prvních dvou částí tábora bylo roku 1947 zřízeno muzeum, aby uchovalo památku obětí a trvale připomínalo zločiny, které se zde odehrály.



Při prohlídce procházíme po stejných cestách, kudy chodili vězňové, vstupujeme do stejných budov a místností, kde pobývali, před námi leží osobní věci, které jim po příjezdu do tábora byly zabaveny. Pohled na hromady brýlí, protéz, bot či kovového nádobí je stísnující. Na kufrech čteme jména a adresy těch, kteří podle nacistů neměli právo na život. Přemýšlíme, kolika ženám patřily vlasy navršené v potmělé místnosti za sklem. Na stovkách fotografií v chodbě jednoho z bloků pohlédneme do tváří mužů a žen, kteří byli po příjezdu do koncentrační části tábora pečlivě registrováni, porovnáváme data jejich registrace a úmrtí, a vidíme, že mezi nimi většinou uběhlo jen několik málo týdnů či měsíců. V podzemí bloku 11

nahlížíme do cel určených pro trestání vězňů např. za nejrůznější provinění proti táborovému řádu. Krutost trýznitelů se vzpírá našemu chápání. Na konci expozice v táboře Auschwitz I procházíme rekonstruovanou plynovou komorou a krematoriem.



V druhé části tábora, Birkenau-Brzezince, se ocitáme uprostřed ohromné otevřené plochy, třicetkrát větší, než měl tábor Auschwitz I. Je stále obehnána stovkami původních betonových sloupů a kilometry ostnatých drátů, které také oddělují jednotlivé sekce tábora. Dnes na ní z původních tří stovek budov stojí už jen několik zachovaných vězeňských baráků, ostatní připomínají většinou jen zděné komíny. Když do jedné takové přízemní budovy vstoupíme, nabízí se například otázka, jak a v jakých podmínkách v ní mohl být ubytován podobný počet lidí, jako má celá naše škola. Z rampy lemující slepou kolej se stejnou cestou jako statisíce těch, které při tzv. selekci lékaři SS poslali do řady nalevo, vydáváme směrem k troskám plynových komor a krematorií. Mezi nimi je umístěn památník obětí. Na kovových pamětních deskách můžeme v sedmnácti jazycích číst výzvu, aby hrůza tohoto vraždění nebyla nikdy zapomenuta.

Tábor Auschwitz-Birkenau se stal symbolem holocaustu, odhaduje se, že zde zahynulo asi 1 100 000 mužů, žen a dětí, především Židů. Na území okupovaného Polska však nacisté provozovali několik dalších čistě vyhlazovacích táborů: Sobibor, Majdanek, Chełmno, Treblinka, Bełżec. Systematická genocida Židů, Romů a dalších skupin obyvatel se odehrávala i na jiných místech a jinými způsoby a všechny tyto oběti má památník také připomenout.

Díky tomu, co jsme při návštěvě viděli, a díky velmi cennému výkladu našich průvodců jsme si jasně uvědomili, že svět minulosti, do něhož jsme se pokusili nahlédnout, byl snad ve všech ohledech úplně jiný než svět, ve kterém žijeme svůj současný život. Je třeba si ale uvědomit také to, že to neplatí bez výjimky: lidé, kteří tento svět hrůzy vytvořili, i ti, kteří se v něm nedobrovolně ocitali, byli stejní lidé jako my.

Za PK dějepisu Eva Veselková





Fotografoval Jan Kalenský.